

POLITECHNIKA ŚLĄSKA
WYDZIAŁ AUTOMATYKI, ELEKTRONIKI
I INFORMATYKI

Praca dyplomowa magisterska

Implementacja SoC na podstawie mikroprocesora RISC-V Ibex

Autor: inż. Dawid Zimończyk

Kierujący pracą: dr hab. inż. Robert Czerwiński, prof. Pol. Śl.

Gliwice, wrzesień 2020

Od autora

1	Wprowadzenie	8
1.1	Wstęp	8
1.2	Cel i zakres pracy	8
1.3	Zarys pracy	9
2	Część teoretyczna	10
2.1	RISC V	10
2.1.1	Instruction set architecture ISA	10
2.1.2	Rejestry	11
2.1.3	Dostęp do pamięci	14
2.1.4	Instrukcje arytmetyczne i logiczne	14
2.1.5	Instrukcje skokowe	15
2.2	System on Chip	16
2.2.1	Architektura Harvardzka	16
2.2.2	Peryferia	16
2.2.3	Wishbone	18
2.3	Ibex	19
2.4	Kompilator	20
2.4.1	Budowanie toolchaina	20
2.4.2	Przykładowa kompilacja	20
2.5	Weryfikacja	20
2.5.1	UVM	20
2.5.2	RISCV DV	22
2.6	FPGA	22
2.7	SystemVerilog	22
2.7.1	Xilinx Vivado Design Suite	22
2.7.2	Aldec Riviera-PRO	22
3	Implementacja	23
3.1	SoC	23
3.2	Ibex	24
3.2.1	<i>Ibex_wishbone</i>	24
3.2.2	<i>Data_core</i> i <i>Instr_core</i>	24
3.2.3	<i>Ibex_core</i>	24
3.2.3.1	test	25
3.3	Wishbone	25
3.4	RAM	25
3.5	GPIO	25
3.6	UART	25
3.7	I2C	25
3.7.1	master	25
3.7.2	slave	25
3.8	SPI	25
3.8.1	master	25
3.8.2	slave	25
3.9	Timer	26

4	Weryfikacja	27
4.1	RISCV DV	27
4.1.1	riscv arithmetic basic test	27
4.1.2	riscv rand instr test	27
4.1.3	riscv illegal instr test	27
4.2	UVM build phases	27
4.2.1	UVM build phase	27
4.2.2	UVM connect phase	27
4.2.3	UVM end of elaboration phase	27
4.3	UVM run phases	27
4.3.1	UVM start of simulation	27
4.3.2	UVM run phase	27
4.4	UVM cleanup phases	27
4.4.1	UVM extract phase	27
4.4.2	UVM check phase	28
4.4.3	UVM report phase	28
4.4.4	UVM final phase	28
5	Benchmarki	29
6	Podsumowanie i wnioski	30
6.1	dalszy rozwój	30
7	Bibliografia	31

Spis	rysunków
1 Schemat blokowy architektury Harvardzkiej	16
2 Przykład transmisji SPI	17
3 Ramka UART	17
4 Wishbone master/slave interfejs[9]	18
5 Wishbone shared bus interconnection[9]	19
6 Schemat blokowy mikroprocesora	19
7 Przykładowy graf UVM	21

Spis ważniejszych oznaczeń

SoC - System on Chip
ISA - instruction set architecture
RISC - Reduced Instruction Set Computing
UVM - Universal Verification Methodology
I2C - Inter-Integrated Circuit
SPI - Serial Peripheral Interface
UART - universal asynchronous receiver-transmitter
RAM - random-access memory
PWM - Pulse-Width Modulation
GPIO - general-purpose input/output
FPGA - field-programmable gate array
ISS - instruction set simulator
SV - SystemVerilog
DV - design verification
ISP - In-System Programming
JTAG - Joint Test Action Group
PC - program counter
LSB - least significant bit
MSB - most significant bit
IP - intellectual property
TLM - Transaction Level Modeling
DUT - Device under test
TCL - Tool Command Language
HDL - hardware description language
PLL - phase-locked loop
Pmod - Peripheral Module interface

1 Wprowadzenie

1.1 Wstęp

Systemy na chipie znane również jako SoC, występują między innymi w naszych telefonach czy samochodach. Również są częścią systemów wbudowanych, te zaś są wykorzystywane w każdej dziedzinie życia, od zegarków elektronicznych po zaawansowane roboty medyczne. Ważne jest więc by układy te były niezawodne i działały w zamierzony sposób. W celu weryfikacji działania układów, są wykorzystywane symulatory języków opisu sprzętu takie jak Riviera-PRO.

SoC powinien składać się z mikroprocesora, mikrokontrolera lub rdzenia DSP. Każdy mikroprocesor posiada 'Model programowy procesora' (ang Instruction Set Architecture, ISA). ISA definiuje jak mikroprocesor powinien działać, jego listę rozkazów, typ danych, tryby adresowania, rejestry dostępne dla programisty, zasady obsługi przerwań i wyjątków. Przykładowe komercyjne ISA: ARM, MIPS, Power ISA. Jest również otwarty model programowy procesora, który jest oparty o zasady RISC, jest nim RISC-V. Otwarta standard ISA oznacza, że dostęp nie jest limitowany prawnie, finansowo lub tajemnicą handlową firmy.

Przykładem mikroprocesora wykorzystującego ISA RISC-V jest Ibex. Jest on tworzony przez lowRISC, wywodzącego się z Uniwersytetu w Cambridge. Mikroprocesor ten jest 32bit, składa się z 2-stage pipeline i został zaimplementowany na bazie RV32IMC.

1.2 Cel i zakres pracy

Celem pracy jest implementacja SoC na podstawie mikroprocesora Ibex RISC-V. Mikroprocesor należy przystosować do implantacji na płycie FPGA NEXYS4DDR oraz dodać odpowiednie peryferia. Następnie przeprowadzić weryfikację zaimplementowanego systemu na chipie poprzez przeprowadzenie symulacji korzystając z biblioteki UVM 1.2 i testów RISC-V compliance. Weryfikacji zostanie poddany cały SoC jak i poszczególne peryferia.

Zakres pracy obejmuje:

- Implementacje mikroprocesora IBEX
- Implementacje peryferii:
 1. RAM
 2. SPI
 3. I2C
 4. UART
 5. GPIO
 6. Timer
- Kompilacja toolchaina i przystosowanie go dla SoC
- Przeprowadzenie weryfikacji
- Porównanie wyników dla poszczególnych architektur i pamięci
- Podsumowanie wyników pracy

1.3 Zarys pracy

Praca składa się z 6 rozdziałów. Pierwszy zawiera krótkie omówienie tematu pracy, jej celu i zarys. Drugi rozdział jest poświęcony teorii. Opisuje on zagadnienia związane z ISA RISC-V, SoC, mikroprocesorem Ibex, kompilatorem, weryfikacją, płytce FPGA Nexys4 DDR i programem wykorzystanym do syntezy oraz programem do symulacji. Trzeci rozdział skupia się na implementacji poszczególnych części systemu na chipie, przedstawione zostaną w nim fragmentu opisu sprzętu, schematy blokowe i FSM. Czwarty rozdział przedstawia weryfikację, opisuje przebiegające fazy biblioteki UVM 1.2 oraz jej wyniki. Następnie pokazuje symulację przeprowadzaną z instrukcjami wygenerowanymi przez RISC-V-DV, Wyniki tej symulacji zostaną porównane z ISS OvpSim i Spike. W piątym rozdziale zostaną porównane wyniki symulacji oraz syntezy architektury Von Neumanna z architekturą Harvardzką, pamięć RAM jedno-portowa z pamięcią RAM dwu-portową. Ostatni rozdział to podsumowanie oraz propozycję dalszego rozwoju projektu.

2 Część teoretyczna

2.1 RISC V

2.1.1 Instruction set architecture ISA

RISC-V to otwarta ISA bazująca na architekturze RISC. Oznacza to, że licencja jest typu Open-source, która pozwala na wprowadzanie dowolnych modyfikacji[1], również jest nie wymaga żadnych opłat za wykorzystywanie jej w komercyjnych celach. Dokumentacja składa się z trzech części[2]:

1. User-Level ISA Specification - specyfikacja ISA poziomu użytkownika
2. Privileged ISA Specification - specyfikacja ISA przywilejów
3. Debug Specification - specyfikacja debugowania

Podstawowe cechy architektury RISC to:

- Zredukowana lista rozkazów, jest ich kilkadziesiąt
- Przepustowość procesora zbliżona do jednej instrukcji na cykl
- Zredukowane tryby adresowania, kody rozkazów są prostsze
- Powiększenie liczby rejestrów
- Minimalizacja komunikacji między procesorem a pamięcią
- Instrukcje mogą operować na dowolnych rejestrach
- Instrukcje zajmują w pamięci taką samą liczbę bajtów
- Procesor posiada architekturę Harvardzką
- Procesor używa przetwarzania potokowego

Są cztery podstawowe zestawy instrukcji oraz piętnaście ich rozszerzeń. W tabeli 1 przedstawiono ich podział.

Tabela 1: ISA base and extensions[3]

Nazwa	Opis
Podstawowe	
RV32I	Base Integer Instruction Set, 32-bit
RV32E	Base Integer Instruction Set (embedded), 32-bit, 16 registers
RV64I	Base Integer Instruction Set, 64-bit
RV128I	Base Integer Instruction Set, 128-bit
Rozszerzenia	
M	Standard Extension for Integer Multiplication and Division
A	Standard Extension for Atomic Instructions
F	Standard Extension for Single-Precision Floating-Point
D	Standard Extension for Double-Precision Floating-Point
G	Shorthand for the base and above extensions
Q	Standard Extension for Quad-Precision Floating-Point
L	Standard Extension for Decimal Floating-Point
C	Standard Extension for Compressed Instructions
B	Standard Extension for Bit Manipulation
J	Standard Extension for Dynamically Translated Languages
T	Standard Extension for Transactional Memory
P	Standard Extension for Packed-SIMD Instructions
V	Standard Extension for Vector Operations
N	Standard Extension for User-Level Interrupts
H	Standard Extension for Hypervisor

<https://riscv.org/specifications/> Instrukcje są 32-bit. Tabela 3 przedstawia formaty tych instrukcji. Korzystają one z sześciu formatów:

- Register (R) - instrukcje realizują działania na dwóch rejestrach *rs1* i *rs2*, wynik jest zapisywany w rejestrze *rd*.
- Immediate (I) - instrukcje realizują działania rejestrze *rs1* i liczbie 12bitowej stałej ze znakiem, wynik jest zapisywany w rejestrze *rd*.
- Upper immediate (U) - format wykorzystywany dla dwóch instrukcji: *LUI*, *AUIPC*. Służy do przypisywania liczb 20bitowych do rejestru *rd*.
- Store (S) - instrukcje realizują zapis do pamięci, pobierany jest bazowy adres z rejestru *rs1* + offset pochodzący z *imm*, rejestr *rs2* przechowuje.
- Branch (SB) - instrukcje realizują skoki warunkowe.
- Jump (UJ) - instrukcje służące do skoków, dodają wartość *imm* do *PC*.

2.1.2 Rejestry

RISC-V posiada 32 rejestry (tryb embeded posiada tylko 16). Jeśli korzystamy z rozszerzenia zawierającego liczby zmiennoprzecinkowe, dodane zostają kolejne 32 rejestry. Pierwszy rejestr nazywany jest rejestrem zerowym. Zawsze przyjmuje wartość zera, a wszystkie dane zapisywane do niego są tracone. Służy on jako rejestr pomocniczy w wielu instrukcjach.

Tabela 2: Rejestry RISC-V[3]

Nazwa rejestry	Nazwa symboliczna	Opis	Właściciel
x0	Zero	zawsze zero	
x1	ra	adres powrotu	wywołujący
x2	sp	wskaźnik stosu	wołany (callee<?>)
x3	gp	wskaźnik globalny	
x4	tp	wskaźnik wątku	
x5	t0	zmienna tymczasowa / alternatywny adres powrotu	wywołujący
x6-7	t1-2	zmienne tymczasowe	wywołujący
x8	s0/fp	zapisany rejestr / wskaźnik ramki	wołany
x9	s1	zapisany rejestr	wołany
x10-11	a0-1	argument funkcji / wartość zwracana	wywołujący
x12-17	a-2-7	argument funkcji	wołany
x18-27	s2-11	zapisane rejestry	wołany
x28-31	t3-6	zmienne tymczasowe	wywołujący
32 rejestry dla zmiennoprzecinkowego rozszerzenia			
f0-7	ft0-7	tymczasowe zmienne zmiennoprzecinkowe	wywołujący
f8-9	fs0-1	zapisane rejestry zmiennoprzecinkowe	wołany
f10-11	fa0-1	argumenty/wartość zwracana zmiennoprzecinkowe	wywołujący
f12-17	fa2-7	argumenty zmiennoprzecinkowe	wywołujący
f18-27	fs2-11	zapisane rejestry zmiennoprzecinkowe	wywołujący
f28-31	fs8-11	tymczasowe zmienne zmiennoprzecinkowe	wywołujący

Tabela 3: 32-bit RISC-V formaty instrukcji[3]

Format	Bit																																									
	31	30	29	28	27	26	25	24	23	22	21	20	19	18	17	16	15	14	13	12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1	0										
R	funct7							rs2							rs1							funct3							rd							opcode						
I	imm[11:0]														rs1							funct3							rd							opcode						
U								imm[31:12]																					rd							opcode						
S	imm[11:5]							rs2							rs1							funct3							imm[4:0]							opcode						
SB	imm[10:5]							rs2							rs1							funct3							imm[4:1]							[11] opcode						
UJ	imm[10:1]														[11]							imm[19:12]							rd							opcode						

2.1.3 Dostęp do pamięci

Dostęp do pamięci odbywa się za pomocą instrukcji *load/store*. W instrukcjach *load* adres bazowy znajduje się w rejestrze *rs1*, offset jest pobierany z liczby całkowitej 12bitowej *imm*. Rejestr docelowy znajduje się w *rd*. Przykład działania instrukcji *LW*:

`lw x16, 8(x2)`

imm[11:0]	rs1	func3	rd	opcode
offset[11:0]	base_addr	width	dst_addr	LOAD
000000001000	00010	010	10000	0000011
imm=+8	rs1=2	LW	rd=16	LOAD

Wartość w *func3* służy do dekodowania rozmiaru i znaku ładowanej wartości. Wartość ta jest zależna od użytego rozkazu, tabela 4 przedstawia zależność między instrukcją a wartością *func3*.

Tabela 4: Zależność między *func3* a instrukcją load[3]

func3	instrukcja
000	LB
001	LH
010	LW
100	LBU
101	LHU

Kolejnymi instrukcjami są rozkazy *store*. Potrzebują one dwóch rejestrów, rejestr *rs1* zawiera bazowy adres pamięci, natomiast do rejestru *rs2* zostanie ona przypisana. Wartość offsetu jest pobierana z *imm*. Przykład działania instrukcji *SW*:

`sw x16, 8(x2)`

imm[11:5]	rs2	rs1	func3	imm[4:0]	opcode
offset[11:5]	store_addr	base_addr	width	offset[4:0]	STORE
00000000	10000	00010	010	01000	0100011
imm[11:0]=+8	rs2=16	rs1=2	SW		STORE

Podobnie jak w instrukcjach *load* *func3* służy dekodowania rozmiaru i jest zależna od przekazanego rozkazu. Tabela 5 przedstawia tę zależność.

Tabela 5: Zależność między *func3* a instrukcją store[3]

func3	instrukcja
000	SB
001	SH
010	SW

2.1.4 Instrukcje arytmetyczne i logiczne

RISC-V zawiera zestaw instrukcji matematycznych przeznaczony dla liczb całkowitych w którego skład wchodzi: dodawanie, odejmowanie, przesuwanie, operacje logiczne i porównywanie liczb. Instrukcje dla mnożenia i dzielenia liczb znajdują się w rozszerzeniu ISA *M*. Zaś rozszerzenie ISA *F* zawiera instrukcje matematyczne dla liczb zmiennoprzecinkowych pojedynczej precyzji, rozszerzenie *D* zawiera instrukcje matematyczne dla liczb zmiennoprzecinkowych podwójnej precyzji[3]. Instrukcje te wykorzystują format *R* i *I*. Przykład działania rozkazu *add*, wykorzystuje on format instrukcji *R*:

```
add x6, x7, x8
```

funct7	rs2	rs1	func3	rd	opcode
0000000	01000	00111	000	00110	0110011

Pierwszy argument trafił to rejestru *rd*, kolejny do rejestru *rs1* ostatni do rejestru *rs2*. *Funct7* i *func3* służą do rozpoznania operacji i są one zależne od przekazanej instrukcji. Tabela 6 przedstawia te zależności.

Tabela 6: Zależność między *func7* i *func3* a instrukcjami arytmetycznymi[3]

func7	func3	OPCODE	instrukcja
0000000	000	0110011	ADD
0100000	000	0110011	SUB
0000000	001	0110011	SLL
0000000	010	0110011	SLT
0000000	011	0110011	SLTU
0000000	100	0110011	XOR
0000000	101	0110011	SRL
0100000	101	0110011	SRA
0000000	110	0110011	OR
0000000	111	0110011	AND

Instrukcja *addi* wykorzystuje format *I*, więc trzeci argument rozkazu jest liczbą całkowitą. Przykład tej instrukcji:

```
addi x6, x0, 50
```

imm[11:0]	rs1	func3	rd	opcode
000000110010	00000	000	00110	0010011

Func3 jest wykorzystywana w celu dekodowania instrukcji. Rozkazu przesunięcia bitowego wykorzystują pięć najmłodszych bitów z *imm*. Siedem pozostałych bitów służy do rozpoznania instrukcji.

2.1.5 Instrukcje skokowe

Instrukcje skokowe dzielą się na dwa rodzaje: skoki bezwarunkowe i skoki warunkowe. Pierwszą z nich reprezentują dwa rozkazy: *JAL* (format *UJ*) i *JALR* (format *I*). Pierwszy z nich pozwala dodać do rejestru PC liczbę ze znakiem o szerokości 20bitów. Dzięki rozkazowi *JALR* i *AUIPC* można stworzyć skok o szerokości 32bitów. Rozkaz *AUIPC* zapisuje do rejestru aktualną wartość PC, a rozkaz *JALR*, zamienia dwanaście najmłodszych bitów na wartość przekazanego argumentu. Przykładowe programy z użyciem instrukcji skoków bezwarunkowych.

```
addi x31, x0, 0
auipc x2, 0
addi x31, x31, 1
addi x31, x31, 2
jalr x1, x2, 8
```

Program wpisuje do rejestru *x2* aktualną wartość PC, następnie po wykonaniu dwóch instrukcji *addi* następuje rozkaz *jalr*, który dodaje wartość 8 do zapisanej wartości PC, więc kolejnym rozkazem wykonanym będzie *addi x31, x31, 2*.

Kolejną rodziną są skoki warunkowe, jest ich sześć i są zakodowane w formacie *SB*:

- BEQ - gdy zapisane liczby w rejestrach są równe wykonuje skok
- BNE - gdy zapisane liczby w rejestrach są różne wykonuje skok

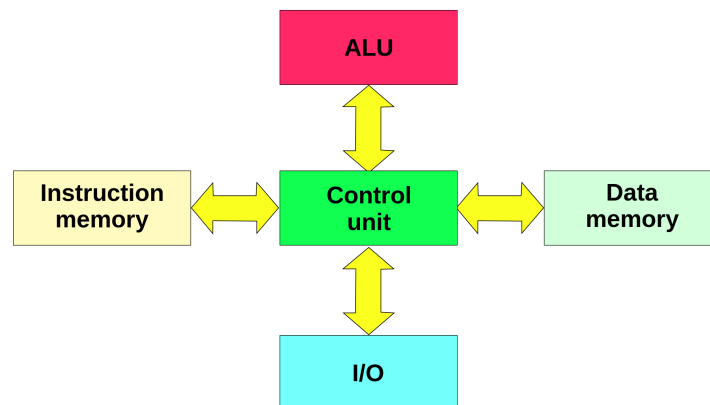
- BLT - gdy liczba z rejestru *rs1* jest większa wykonuje skok
- BLTU - gdy liczba z rejestru *rs1* jest większa bądź równa wykonuje skok
- BHE - gdy liczba z rejestru *rs2* jest większa wykonuje skok
- BGEU - gdy liczba z rejestru *rs2* jest większa wykonuje skok

2.2 System on Chip

2.2.1 Architektura Harvardzka

Architektura Harvardzka to rodzaj architektury komputera. Posiada ona dwie oddzielne szyny dla danych i rozkazów. Można w tym samym czasie pobierać argument wykonywanej funkcji i pobierać następnego rozkazu. Zwiększa ta szybkość pracy. Rysunek 1 przedstawia schemat blokowy tej architektury.

Rysunek 1: Schemat blokowy architektury Harvardzkiej

2.2.2 Peryferia

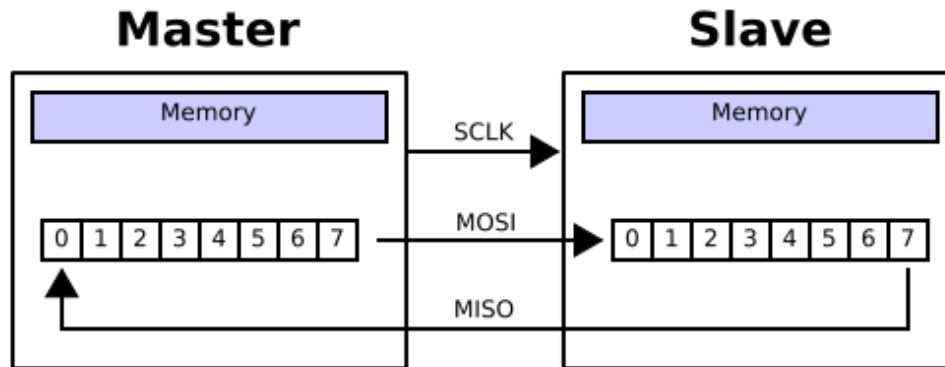
W projekcie zostały dodane następujące peryferia:

1. RAM - pamięć o dostępie swobodnym, jest to podstawowy rodzaj pamięci cyfrowej. Może być ona odczytywana i zmieniana w dowolnej kolejności. Służy ona do przechowywania danych i kodu maszynowego. W projekcie zaimplementowano pamięć jedno-portową i dwu-portową. Pamięć jedno-portowa posiada tylko jeden dane/adres port, więc może być czytana lub zapisywana w jednej chwili czasu. Pamięć dwu-portowa zawiera dwa dane/adres porty, więc może być czytana i zapisywana w jednej chwili czasu.[4]
2. SPI - interfejs służący do transmisji, głównie używany w systemach wbudowanych. Wykorzystuje się tryb *master-slave*, dzięki temu jest zapewniona komunikacja full-duplex. Interfejs ten posiada następujące porty:
 - *SCLK* - zegar, wyjście z mastera.
 - *MOSI* - *Master Out Slave In*

- *MISO* - Master In Slave Out
- \overline{SS} - Slave Select

By rozpocząć transmisję, *Master* konfiguruje *SCLK*, następnie ustawia stan niski na *SS* w celu wybrania odpowiedniego *Slave'a*. *Master* wysyła bit poprzez *MOSI* i *slave'a* odczytuje go i wysyła bit poprzez *MISO*. Rysunek 2 obrazuje przebieg transmisji[5].

Rysunek 2: Przykład transmisji SPI

3. I2C - magistrala szeregową, dwukierunkową, synchroniczną służącą do komunikacji. Wykorzystuje tryb *master-slave*. Posiada dwa porty:

- SDA - Linia dla *mastera* i *slave'a* służąca do komunikacji między nimi
- SCL - linia przenosząca sygnał zegarowy

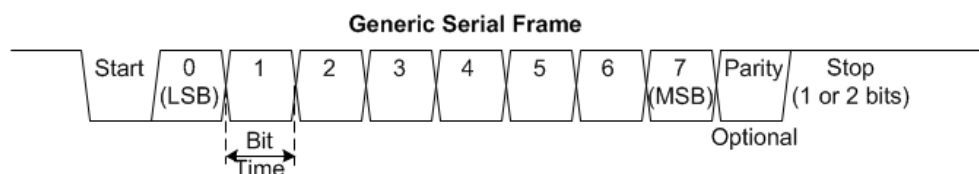
I2C może pracować z wieloma *slave'ami* i *masterami*. Rysunek ?? przedstawia wygląd ramki I2C. By rozpocząć transmisję *master* wysyła sygnał startowy. By to uzyskać sygnał na linii *SDA* zmienia się z wysokiego na niski przed zmianą sygnału z wysokiego na niski na linii *SCL*. Następnie jest przesyłany adres *slave'a*. *Slave* porównuje nadesłany adres i odsyła bit *ACK* ustawiając na linii *SDA* bit na stan niski. Po każdej udanej transmisji *slave* przysyła *masterowi* bit *ACK*. W celu zakończenia transmisji należy w czasie wysokiego stanu *SCL* zmienić stan z niskiego na wysoki na linii *SDA*. Rysunek ?? przedstawia przykładowy przebieg transmisji.[6]

4. UART - urządzenie służące do asynchronicznej szeregową komunikacji. Odbiera jak i wysyła informacje poprzez port szeregowy. Zawiera on konwertery:

- szeregowo-równoległy - do konwersji danych wysyłanych do komputera
- równoległy-szeregowy - do konwersji danych pochodzących z komputera

Rysunek 3 przedstawia ramkę UARTu. Bit parzystości jest opcjonalny i służy jako bit kontrolny.[7]

Rysunek 3: Ramka UART

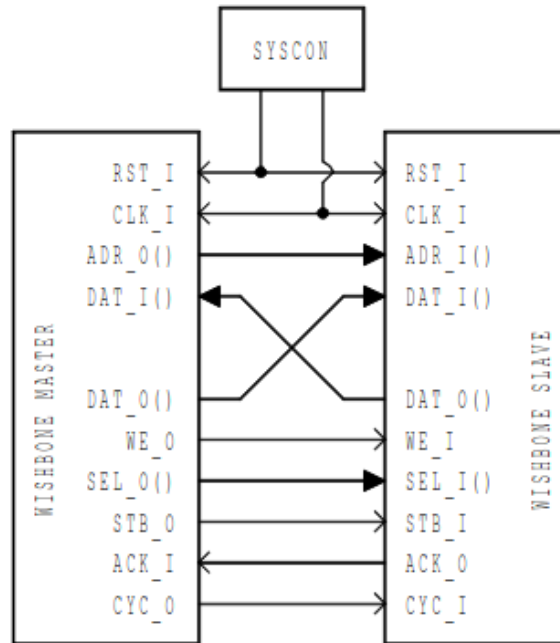

5. GPIO - piny służące do komunikacji między mikroprocesorem a peryferiami [8]
6. Timer

2.2.3 Wishbone

Wishbone to opensource magistrala służąca do łączenia ze sobą wielu IP w systemie *master/slave*. Rysunek 4 przedstawia połączenia w tym interfejsie.

Rysunek 4: Wishbone master/slave interfejs[9]

Podczas implementacji tej magistrali należy trzymać się zasad które definiuje standard:

- Wszystkie sygnały interfejsu muszą być aktywne w wysokim stanie
- Wszystkie interfejsy *WISHBONE* muszą zainicjować siebie podczas asercji sygnału *RST_I*. Muszą zostać zainicjowane aż do narastającego zbocza *CLK_I*, której następuje po negacji *RST_I*.
- *RST_I* musi pozostać przynajmniej przez jeden pełny cykl zegarowy w stanie asercji.
- Wszystkie interfejsy *WISHBONE* muszą być przygotowane na reakcję na *RST_I* w każdym momencie.
- *RST_I* może pozostać w stanie asercji dłużej niż jeden cykl zegarowy.

Porty używane przez ten interfejs[10]:

- *RST_I* - sygnał resetu otrzymywany z *SYSCON*
- *CLK_I* - sygnał zegarowy otrzymywany z *SYSCON*
- *ADR_O/I* - linia adresu, wyjście z *mastera*, wejście do *slave'a*
- *DAT_I/O* - linia danych
- *WE_O/I* - pozwolenie na zapis, wyjście z *master*, wejście do *slave*.
- *SEL_O/I* - selekcja bajtu, wyjście z *master*, wejście do *slave*.

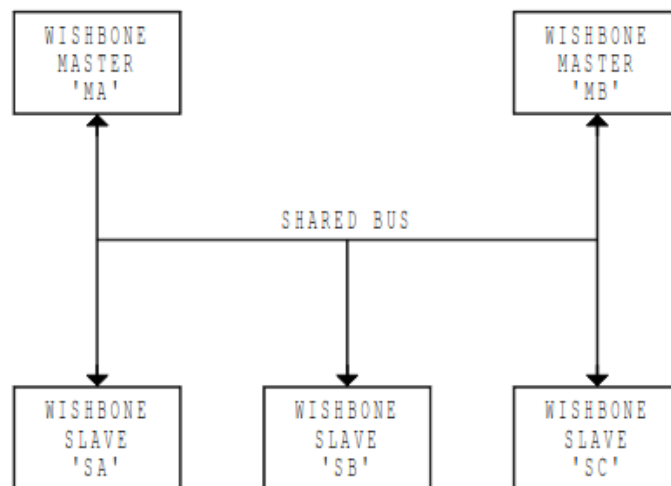
- *STB_O/I* - potwierdzenie nadania danych przez *mastera*, wyjście z *master*, wejście do *slave*.
- *ACK_I/O* - potwierdzenie przyjęcia danych przez *slave'a*, wyjście z *slave*, wejście do *master*.
- *CYC_O/I* - cykl magistrali, wyjście z *master*, wejście do *slave*.

Są dostępne trzy topologie:

1. Data Flow Interconnection
2. Crossbar Switch Interconnection
3. Shared Bus Interconnection

Ostatnia topologia została użyta w projekcie. Ma ona miejsce gdy wiele peryferii typu *slave* jest podpięta do tych samych *masterów*. Rysunek 5 przedstawia przykład tej topologii.

Rysunek 5: Wishbone shared bus interconnection[9]

W celu rozpoznania odpowiedniego *slave'a* przypisuje im się adresy. Adresy te tworzą mapę, szczegółowy opis tejże mapy znajduje się w rozdziale 3.2.

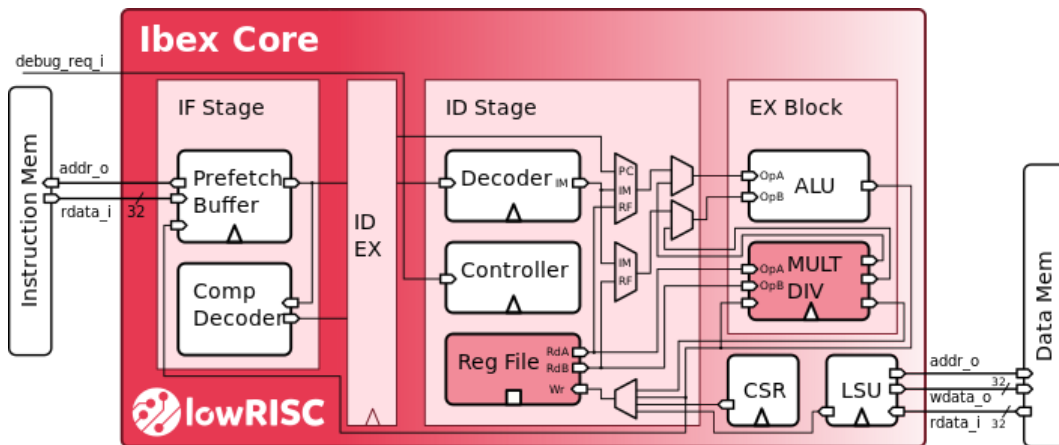
2.3 Ibex

Ibex jest to mikroprocesor tworzony przez organizację *LowRISC*. Jest on dwupotokowy:

1. Pobieranie instrukcji - pobiera instrukcje z pamięci.
2. Dekodowanie i wykonanie instrukcji - zdekodowanie pobranej instrukcji i natychmiastowe jej wykonanie

Implementuje on *ISA RV32IMC*. Wspiera on również rozszerzenie *E* i eksperymentalne *B*. Można je włączyć poprzez prawidłowe ustawienie parametrów[11]. Mikroprocesor ma szeroko rozwiniętą weryfikację, wykorzystuje on między innymi generator rozkazów *RISCV-DV*. Jest on również częścią projektu *OpenTitan*, jest to *RoT*, wspierany między innymi przez *Google*[12]. Rysunek 6 przedstawia schemat blokowy mikroprocesora *Ibex*[11].

Rysunek 6: Schemat blokowy mikroprocesora

2.4 Kompilator

2.4.1 Budowanie toolchaina

Toolchain można pobrać z oficjalnego repozytorium *RISC-V*[13]. By zbudować kompatybilną wersję kompilatora dla mikroprocesora *Ibex*, należy do konfiguracji podać argumenty `-with-abi=ilp32 -with-arch=rv32imc -with-cmodel=medany` lub skorzystać z `-multilib`. Opcja ta spowoduje zbudowanie kompilatora dla 64bit, lecz po podaniu odpowiednich argumentów podczas kompilacji programu wspiera również architektury 32bit.

2.4.2 Przykładowa kompilacja

By skompilować przykładowy program dla mikroprocesora *Ibex* należy użyć następujących komend:

```
riscv32-unknown-elf-gcc -march=rv32imc -mabi=ilp32 -static -mcmodel=medany -nostdlib
-nostartfiles -Wall -g -Os -MMD -c -o led.o led.c riscv32-unknown-elf-gcc -march=rv32imc
-mabi=ilp32 -static -mcmodel=medany -nostdlib -nostartfiles -Wall -g -Os -MMD
-c -o crt0.o crt0.S riscv32-unknown-elf-gcc -march=rv32imc -mabi=ilp32 -static
-mcmodel=medany -nostdlib -nostartfiles -Wall -g -Os -T link.ld led.o crt0.o -o
led.elf riscv32-unknown-elf-objcopy -O binary led.elf led.bin srec_cat led.bin
-binary -offset 0x0000 -byte-swap 4 -o led.vmem -vmem riscv32-unknown-elf-objdump
-SD led.elf > led.dis riscv32-unknown-elf-objcopy -O verilog -interleave-width=4
-interleave=4 -byte=0 led.elf led.hex ŁADNIE TO ZROBIĆ
```

Pierwsze dwie komendy tworzą biblioteki, trzecia komenda spaja ze sobą potrzebne biblioteki i konsolidatora i tworzy plik *bin*. Następnie plik *bin* jest konwertowany do plików *vmem* i *hex*.

2.5 Weryfikacja

2.5.1 UVM

UVM jest to biblioteka oparta na języku *SystemVerilog* służąca do tworzenia testów weryfikacyjnych. UVM zawiera bazowe klasy z metodami, które pomagają w weryfikacji. Ważniejsze klasy bazowe biblioteki:

1. `uvm_object` - podstawowa klasa bazowa, zawierająca metody: *create*, *copy*, *clone*, *compare*, *print*, *record*. Zazwyczaj używana do budowy testbenchu i konfiguracji testcase'u

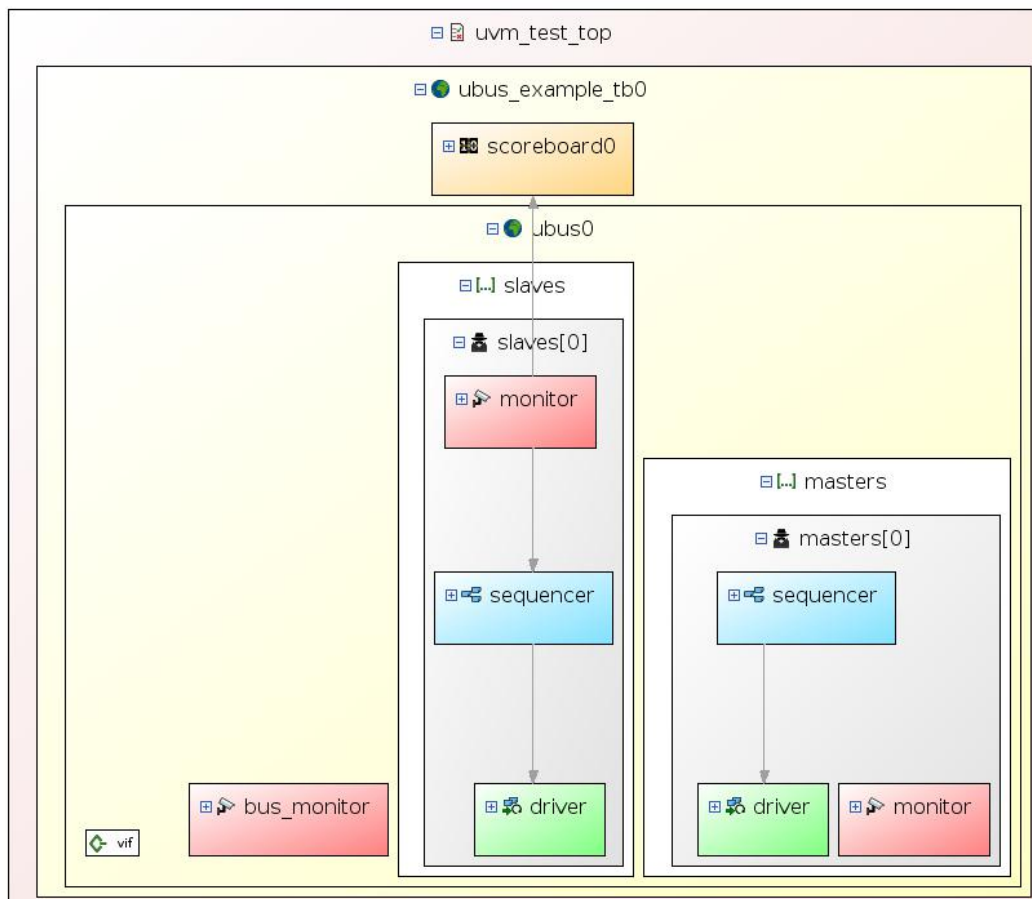
2. `uvm_component` - wszystkie komponenty testbenchu takie jak *scoreboards*, *monitor*, *driver* pochodzą z tej klasy.
3. `uvm_sequence` - jest klasą bazową wszystkich sekwencji zawartych w testbenchu

UVM test składa się z następujących elementów:

- UVM test - jest odpowiedzialny za konfigurację testbenchu, rozpoczęcie symulacji poprzez inicjalizację sekwencji, stworzenie wszystkich komponentów, które znajdują się poniżej w hierarchii na przykład: `uvm_env`.
- UVM env - grupuje agentów i scoreborady
- UVM Agent - łączy ze sobą *uvm_components* na przykład: *uvm_driver*, *uvm_monitor*, *uvm_suquence*, *uvm_sequencer* za pomocą interfejsów TLM.
- UVM Driver - jest odpowiedzialny za wysyłanie pakietów do DUT
- UVM Sequence - generuje pakiety
- UVM Sequencer - jest odpowiedzialny za ruch między *uvm_sequence* i *uvm_driver*
- UVM Monitor - obserwuje sygnały, następnie wysyła je do *uvm_scoreboard*
- UVM Scoreboard - odbiera dane z *uvm_monitor* i porównuje z spodziewanymi wartościami. Wartości te mogą pochodzić z modelu referencyjnego lub *golden pattern*.

Rysunek 7 przedstawia przykładowy graf UVM testu

Rysunek 7: Przykładowy graf UVM

2.5.2 RISC-V DV

RISC-V-DV - narzędzie/IP służące do generacji programów w języku assembler do testowania danych aspektów procesora. Współpracuje z ISA: *RV32IMAFDC*, *RV64IMAFDC*. Programy są tworzone losowo. By korzystać z tego narzędzia/IP należy posiadać symulator wspierający UVM, na przykład: Riviera-PRO [14].

2.6 FPGA

SoC będzie działać na płytce NEXYS4 DDR wyposażony w programowalny układ logiczny Artix-7 XC7A100T-1CSG324C. Ważniejsze zasoby płytki:[15]

- 15850 plastrów logicznych, każdy złożony z czterech elementów LUT o 6-wejściach i 8 przerzutników
- Pojemność 4860 kb szybkiego bloku pamięci RAM
- Sześć bloków zarządzania sygnałem zegarowym (CMT), każdy z pętlą fazową (PLL)
- 240 plastrów DSP
- 16 przełączników użytkownika
- Mostek USB-UART
- Port USB-JTAG Digilent do komunikacji i programowania FPGA
- Cztery porty Pmod
- 100MHz rezonator kwarcowy

2.7 SystemVerilog

Język opisu sprzętu, jest rozszerzeniem języka Verilog. Dodaje on nowe typy danych: *logic*, *enum*, *byte*, *shortint*, *int*, *longint*, *struct*, *union*, wielowymiarowe tablice. Dodano również nowe bloki proceduralne: *always_comb*, *always_latch*, *always_ff*. Wprowadzono interfejsy wraz z *modportami*, pomagają one zapanować nad portami w projekcie. Udoskonalono weryfikację poprzez dodanie nowego typu danych: *string*, klas, asercji oraz *constrained random generation* pozwalający narzucić ograniczenia podczas randomizacji.[16]

2.7.1 Xilinx Vivado Design Suite

Vivado Design Suite - oprogramowanie firmy Xilinx dla syntezy i analizy projektów HDL. Posiada wbudowany symulator *ISIM* oraz *Vivado IP Integrator* pozwalający na szybkie zarządzanie IP.

2.7.2 Aldec Riviera-PRO

Riviera-PRO komercyjny symulator HDL firmy Aldec. Obsługuje on bibliotekę UVM, randomizację, asercje oraz może być wykorzystany do generacji programów assembler w celu weryfikacji działania SoCa.

3 Implementacja

3.1 SoC

Modułem głównym projektu jest *ibex_soc*. Nazwy jego portów, parametru i ich przeznaczenie zostały przedstawione w tabeli 7

Tabela 7: Porty i parametry modułu *ibex_soc*

typ parametru/kierunek portu	nazwa parametru / portu	przeznaczenie
localparam	SPI_SLAVE_NUMBER	ilość portów SS SPI
input	I_CLK	wejście sygnału zegarowego
input	I_RST_N	wejście sygnału resetu
output	O_LED	wyjście GPIO
input	I_BTM	wejście GPIO
input	I_UART_RX	wejście UART receive
output	O_UART_TX	wyjście UART transmit
inout	IO_SDA	dwukierunkowa linia danych I2C
inout	IO_SCL	dwukierunkowa linia zegara I2C
input	I_MISO	wejście Master In Slave Out SPI
input	I_MOSI	wejście Master Out Slave In SPI
output	O_MOSI	wyjście Master Out Slave In SPI
output	O_MISO	wyjście Master In Slave Out SPI
output	O_SCK	wyjście linii zegara SPI
input	I_SCK	wejście linii zegara SPI
input	I_CS	wejście wyboru slave SPI
output	O_CS	wyjście wyboru slave SPI

Parametr *SPI_SLAVE_NUMBER* definiuje ilość wyjść wyboru slave. Wejście sygnału zegarowego zostało podłączone do rezonatora kwarcowego o częstotliwości 100MHz. Wejście resetu zostało podłączone do przełącznika znajdującego się na płycie FPGA, jest on aktywny w stanie niskim. Sygnały *GPIO* zostały podłączone do diod LED oraz przełączników. Sygnały *UART* zostały podłączone do znajdującego się na płycie konwertera *USB-UART*. Pozostałe sygnały zostały połączone z portami *Pmod*.

Tabela 8 przedstawia nazwy modułów i odpowiadające im instancje, zainicjowane w *ibex_soc*.

Tabela 8: Instancje modułów znajdujących się w *ibex_soc*

nazwa modułu/interfejsu	nazwa instancji	przeznaczenie
clkgen	clkgen	buforowanie sygnału zegarowego oraz jego skalowanie
ibex_wb	ibex_wishbone	wraper rdzenia Ibex przystosowany do interfejsu <i>Wishbone</i>
wishbone_sharedbus	wb_share_bus	komunikacja masterów ze slave'ami
wb_1p_ram_instr	ram_instr	jednoportowa pamięć RAM przeznaczona dla instrukcji
wb_1p_ram_data	ram_data	jednoportowa pamięć RAM przeznaczona dla danych
wb_2p_ram_instr	ram_instr	dwuportowa pamięć RAM przeznaczona dla instrukcji
wb_2p_ram_data	ram_data	dwuportowa pamięć RAM przeznaczona dla danych
wb_gpio	wb_gpio	wraper GPIO przystosowany do interfejsu <i>Wishbone</i>
wb_uart	wb_uart	wraper UART przystosowany do interfejsu <i>Wishbone</i>
wb_i2c	wb_i2c	wraper I2C przystosowany do interfejsu <i>Wishbone</i>
wb_spi_master	wb_spi_master	wraper SPI master przystosowany do interfejsu <i>Wishbone</i>
wb_spi_slave	wb_spi_slave	wraper SPI slave przystosowany do interfejsu <i>Wishbone</i>
wb_timer	wb_timer	wraper timera przystosowany do interfejsu <i>Wishbone</i>
wishbone_if	wb_master	tablica interfejsów przeznaczona dla rdzenia
wishbone_if	wb_slave	tablica interfejsów przeznaczona dla peryferii

Szczegółowy opis powyższych modułów znajduje się w kolejnym podrozdziałach.

3.2 Ibex

3.2.1 *Ibex_wishbone*

Głównym modulem rdzenia jest *ibex_core*. By poprawnie działał z magistralą *Wishbone*, należy opisać *wrapper* w odpowiedni sposób. W tym celu powstał moduł *ibex_wishbone*, jego zadaniem jest poprawne przeniesienie sygnałów do interfejsów magistrali *Wishbone*. Zostały w nim zainicjowane następujące moduły/interfejsy:

- *data_core* - interfejs *ibex_if* z sygnałami danych.
- *instr_core* - interfejs *ibex_if* z sygnałami instrukcji.
- *u_core* - instancja modułu *ibex_core*
- *data_core2wb* - instancja modułu *ibex_to_wb*
- *instr_core2wb* - instancja modułu *ibex_to_wb*

Wykorzystuje on przypisanie ciągle by w instancji *instr_core* wymusić stan niski na sygnałach: *we*, *be* i *wdata* w celu zabezpieczenia przypadkowego zapisu w pamięci instrukcji.

3.2.2 *Data_core* i *Instr_core*

Data_core i *instr_core* są to instancje interfejsu *ibex_if*. Są w nich zdefiniowane sygnały pochodzące z linii instrukcji i linii danych. Interfejs ten zawiera w sobie dwa modporty: *master* i *slave*. W zależności od potrzeby możemy odczytywać wartości sygnałów używając modportu *slave*, modport *master* daje możliwość zapisywania wartości sygnałów. Tabela 9 przedstawia listę sygnałów wraz z ich kierunkami w zależności od używanego modportu.

Tabela 9: Porty i parametry modułu *ibex_soc*

Kierunek portu		Nazwa portu	Przeznaczenie
Modport master	Modport slave		
input	input	clk_i	sygnał zegarowy
input	input	rst_ni	sygnał resetu
output	input	reg	żądanie zapytania
input	output	gnt	sygnał akceptacji zapytania
input	output	rvalid	sygnał prawidłowego odczytu danych
output	input	we	zezwoleńie zapisu
output	input	be	sygnał bajtu
output	input	addr	sygnał adresowy
output	input	wdata	dane przeznaczone do zapisu
input	output	rdata	odczytane dane
input	output	err	sygnał błędu

3.2.3 *Ibex_core*

Moduł *ibex_core* został zainicjowany jako *u_core*. Zawiera on w sobie wszystkie submoduły rdzenia, a są to:

- *prim_clock_gating* - moduł zawierający bufor sygnału zegarowego.
- *ibex_if_stage* - odpowiedzialny za pobieranie instrukcji.
- *ibex_id_stage* - odpowiedzialny za dekodowanie instrukcji.

- `ibex_ex_block` - odpowiedzialny za wykonanie instrukcji.
- `ibex_load_store_unit` - odpowiedzialny za dostęp do pamięci danych.
- `ibex_wb_stage` - opcjonalny trzeci potok, gdy nie jest aktywowany zapisuje dane do rejestrów.
- `ibex_register_file` - zawiera rejestry.
- `ibex_cs_registers` - zawiera rejestry kontrolne i statusu.

3.2.3.1 test

3.3 Wishbone

opis interfejsów które dodałem, jak działa sharebus, połączenia między wszystkim

3.4 RAM

cos o ram

3.5 GPIO

opis gpio

3.6 UART

opis uart

3.7 I2C

3.7.1 master

opis i2c master

3.7.2 slave

opis i2c slave

3.8 SPI

3.8.1 master

opis spi master

3.8.2 slave

opis spi slave

3.9 Timer

opis timera

4 Weryfikacja

4.1 RISC-V DV

4.1.1 riscv arithmetic basic test

krotko o tym tescie i wynik z simstatus jak rowniez fragment logu komparacji z spike/ovpsim

4.1.2 riscv rand instr test

krotko o tym tescie i wynik z simstatus jak rowniez fragment logu komparacji z spike/ovpsim

4.1.3 riscv illegal instr test

krotko o tym tescie i wynik z simstatus jak rowniez fragment logu komparacji z spike/ovpsim

4.2 UVM build phases

4.2.1 UVM build phase

co tam jest

4.2.2 UVM connect phase

co tam jest

4.2.3 UVM end of elaboration phase

co tam jest

4.3 UVM run phases

4.3.1 UVM start of simulation

co tam jest

4.3.2 UVM run phase

co tam jest

4.4 UVM cleanup phases

4.4.1 UVM extract phase

co tam jest

4.4.2 UVM check phase

co tam jest

4.4.3 UVM report phase

co tam jest

4.4.4 UVM final phase

co tam jest

5 Benchmarki

pamiec 1p ram vs 2p ram

6 Podsumowanie i wnioski

6.1 dalszy rozwój

text

7 Bibliografia

Literatura

- [1] Karl Michael Popp. *Best Practices for commercial use of open source software*. Books On Demand 2015.
- [2] <https://riscv.org/specifications/> [dostęp 10 sierpień 2020]
- [3] Andrew Waterman, Krste Asanović. *The RISC-V Instruction Set Manual, Volume I: Base User-Level ISA version 2.2*. University of California, Berkeley. EECS-2016-118. Retrieved 7 May 2017.
- [4] Kung Linliu. *DRAM-Dynamic Random Access Memory: The memory of computer, smart phone and notebook PC*. Independently Published 2018.
- [5] https://www.nxp.com/files-static/microcontrollers/doc/ref_manual/S12SPIV4.pdf [dostęp 10 sierpień 2020]
- [6] Dominique Paret, Carl Fenger. *The I2C Bus: From Theory to Practice*. Wiley 1997
- [7] Adam Osborne. *An Introduction to Microcomputers Volume 1: Basic Concepts*. McGraw-Hill; 2nd edition 1980.
- [8] <https://bit.ly/2DJ1Y5F> [dostęp 10 sierpień 2020]
- [9] http://cdn.opencores.org/downloads/wbspec_b4.pdf [dostęp 10 sierpień 2020]
- [10] <http://zipcpu.com/zipcpu/2017/11/07/wb-formal.html> [dostęp 10 sierpień 2020]
- [11] <https://ibex-core.readthedocs.io/en/latest/index.html> [dostęp 10 sierpień 2020]
- [12] <https://tcn.ch/2PIjSrN> [dostęp 10 sierpień 2020]
- [13] <https://github.com/riscv/riscv-gnu-toolchain> [dostęp 10 sierpień 2020]
- [14] <https://bit.ly/33Vh8zI> [dostęp 10 sierpień 2020]
- [15] https://dl.btc.pl/kamami_wa/diligent_nexys4-ddr_1.pdf [dostęp 10 sierpień 2020]
- [16] <https://standards.ieee.org/standard/1800-2017.html> [dostęp 10 sierpień 2020]